

Barcelona, 18 de març de 2009

ANY II. núm.

25

Al servei de servir, a l'abast de tothom

L'informe *Al servei de servir* comprèn dues parts importants. La primera apunta a l'informe pròpiament dit (metodologia, anàlisi i conclusions) i la segona està integrada per un recull d'annexos, entre els quals destaca el manual d'ús de la base de dades per continuar treballant i actualitzant les dades de la investigació. Oferim a les comunitats així com als nostres subscriptors individuals l'informe que es va enviar a la premsa, com a document adjunt d'aquest butlletí. L'informe, tal com es va trametre al Parlament de Catalunya, es podrà llegir i descarregar properament des de la web de l'URC.

Al servei de servir

Informe sobre la tasca social dels instituts de vida consagrada i les societats de vida apostòlica de Catalunya

En aquest *Horeb*, publiquem la comunicació de Clara Fons i Duodecastella, sociòloga del grup de recerca ISOR (Investigacions en Sociologia de la Religió) de la Universitat Autònoma de Barcelona, que va presentar a la darrera Assemblea General de l'URC, el 4 de març, amb el títol *La meva experiència en la investigació de l'informe Al servei de servir sobre la tasca social dels religiosos i religioses a Catalunya*.

El segon document correspon a l'article *Utilitat d'un informe*, escrit pel G. Lluís Serra i Llansana, secretari general de l'URC, i inclòs en la seva columna "Signes d'avui" dins del Setmanari *Catalunya Cristiana*, 19 de març 2009, pàg. 13.

Discreció i humilitat

Clara Fons i Duodecastella

Quan era petita em vaig acostumar a veure les fotografies de la meva tieta Maria. En realitat no és la meva tieta, sinó la tieta de la meva mare, però jo sempre l'he anomenada així.

En les primeres fotografies que recordo, en blanc i negre, portava hàbit i era a la Bonanova, a Barcelona. Les imatges posteriors, ja en color, eren de Togo, Veneçuela i, les més recents, de Mèxic.

Totes elles tenien una cosa en comú: la meva tieta mai sortia sola a la fotografia. Nens, joves, vells, famílies senceres; cadascú amb la seva història i cada història s'entrelligava, en algun moment, amb la història de la tieta Maria.

Mai vaig acabar d'entendre què hi feia la tieta tan lluny de casa. A Catalunya hi tenia casa i família i, malgrat les dificultats d'aquell temps, al nostre país hi hagués pogut viure relativament bé. Però va decidir marxar.

No va ser fins que vaig fer els disset anys, quan em vaig aventurar a passar un estiu amb ella i la seva comunitat, que vaig entendre per què se n'havia anat. Ella volia estar “al costat dels més pobres” –com diu l’avi–, anar a les missions. Segons ella, era allà on feia falta.

Aquesta vivència, juntament amb la meva experiència quotidiana, em va fer imaginar que la tasca social de les religioses i els religiosos no anava més enllà –amb això ja n’hi havia prou– de les missions i la gestió de centres educatius i hospitalaris. La meva visió reduccionista d’aquest tipus de servei canviaria a mesura que anés avançant l’estudi sobre la tasca social dels instituts de vida consagrada i les societats de vida apostòlica a Catalunya, encarregat per la Generalitat de Catalunya al grup d’investigació del qual formo part (ISOR - Investigacions en Sociologia de la Religió).

No obstant això, jo no era l’única que tenia aquesta percepció: entre els meus coneguts no vaig trobar ningú que fos conscient de l’enorme diversitat de serveis que religioses i religiosos ofereixen en el camp de la promoció i de l’assistència social. I aquesta és la impressió que sembla que persisteixi inevitablement en l’opinió general.

“Aquí? No, no, totes som molt velletes; no fem res”, “Ui, reina, t’equivoques. És algú altre. Fa molt temps que jo ja no faig res”. Aquestes són algunes de les respostes que ens donaven, a l’altra banda del telèfon, quan interrogàvem les comunitats en relació amb la seva dedicació a l’àmbit social. Ja havíem trucat a més de deu comunitats i els serveis que podíem recomptar no arribaven a la mitja dotzena. Era cert el que ens explicaven? Quin sentit tenia, doncs, el nostre estudi? Alguna cosa no anava bé.

Les respostes de les persones entrevistades tenien un to elegant i traspuaven, sempre, discreció i humilitat. Es tracta d’una manera de fer que sobreviu submergida en un món on exercir l’autopropaganda està de moda. És un fer que es resisteix a la publicitat, exageradament generalitzada, on tots lluitem per “vendre’ns” i “ésser venuts”. I ells, els “meus” religiosos i religioses, funcionaven fora d’aquestes lleis. Això em va meravellar.

Si bé és cert que durant els primers contactes no vam obtenir la informació que buscàvem, insistint una vegada i una altra, vam aconseguir, finalment, obrir la caixa de les sorpreses. De sobte, un visitava interns al centre penitenciari; una altra acompanyava persones grans del barri a fer les seves gestions diàries; unes altres oferien classes de català, de castellà, d’anglès, de francès i fins i tot de ball *country*; algú voltava pels carrers informant sobre qüestions sanitàries a les prostitutes; en una comunitat acollien una dona i el seu fill, que s’havien quedat sense pare i sense quartos; i fins i tot hi havia qui dormia entre cartrons, com si es tractés d’un sense sostre més.

Quan vam posar en comú trucades, vivències i dades, van sorgir els nostres veritables problemes. La diversitat de tasques que surava a cada trucada era tan gran que la nostra classificació inicial perdia sentit. Era necessari replantejar bona part dels criteris de partida, i fins i tot calia traçar, de nou, la definició de *tasca social*. Tot i que la comesa no fou fàcil i que comportà debats importants dins del grup d’investigació, finalment vam aconseguir establir una definició prou oberta com per poder incloure les tasques socials menys institucionalitzades i més desconegudes i, al mateix temps, prou tancada com per excloure aquelles feines més allunyades del nostre objectiu inicial.

Cada història em va permetre aprendre una infinitat de coses, algunes d’elles des del

despatx, moltes d'altres al carrer. Una de les experiències que em va impressionar més va ser comprovar com les religioses i els religiosos afavoreixen, també, aquells que no són beneficiaris directes de la seva dedicació. D'una banda, els serveis d'aquests religiosos resolen part del problema que té la nostra societat quan les prestacions de l'administració no són suficients. D'altra banda, tranquil·litzen i incentiven aquells que, esperançats, volen veure assegurat el destí d'una societat millor.

Era una tarda feixuga, una d'aquelles en què es fa fosc mentre tu estàs enganxada a la pantalla de l'ordinador quan, per fi, el dia em va recompensar en sortir de la feina. Inesperadament, al centre de la plaça de Sant Jaume, vaig coincidir amb la meva bona amiga Núria, a qui feia temps que no veia. Intercanviàrem un parell de somriures sincers i, després, vingueren les preguntes: "com estàs?", "què fas a Barcelona a aquestes hores?", "a què et dediques ara?". En relació amb la feina, vaig explicar-li que estàvem enllestit un cens sobre la tasca social que les religioses i els religiosos feien a Catalunya. No vaig deixar d'apassionar-me mentre li explicava algunes de les activitats que havíem descobert tot fent l'estudi o com n'eren, de sorprenents, els catòlics de base, els "de veritat". Poca estona després d'haver iniciat la conversa vam haver d'acomiar-nos i, amb la seguretat que ens tornaríem a veure aviat, cadascú va continuar el seu camí.

El dia següent, a mig matí, vaig rebre un correu electrònic:

"Clara,

En un moment de foscor meu, les teves paraules m'han fet creure en Déu i, sobretot, en la màgia de la vida i en les persones.

Un petó,

Núria"

No van ser les meves paraules les que van fer que la Núria cregués en Déu i en les persones. Era la feina ben feta de religioses i religiosos. Era la feina constant feta des de l'amor, sincer, envers el proïsme.

Ressò de la presentació de l'informe a youtube.com

SIMCOS MCS de l'Arquebisbat de Tarragona ha elaborat un document audiovisual de la presentació de l'informe que ha penjat a YouTube. Les persones interessades poden veure'l a l'adreça següent: <http://www.youtube.com/watch?v=2SjcHkiCua8>

La seva durada és de 8 minuts i 25 segons. S'hi recullen imatges de l'acte així com parts dels discursos en directe i també fragments d'entrevistes realitzades una vegada acabat l'acte.

Contacta amb nosaltres

Lluís Serra	Secretari general de l'URC i director del CEVRE	sec.urc@confer.es
Noemí Pujol	Secretaria de l'URC i del CEVRE	urc.info@gmail.com
	Informatiu <i>Horeb</i>	horeb.urc@gmail.com

UNIÓ DE RELIGIOSOS DE CATALUNYA

Plaça d'Urquinaona, 11, 2n 2a (08010 Barcelona) Tel. 93 302 43 67 · Fax 93 412 38 82
Secretari general: sec.urc@confer.es / Secretaria: urc.info@gmail.com / Informatiu: horeb.urc@gmail.com
<http://urc.confer.es>

Victòria Molins,
s.t.j.

Finestra a la vida

Soledats que es troben

Avui, en arribar a casa d'una amiga del barri, m'adono que el deteriorament és cada vegada més gran i la meua impotència—que m'acompanya des que ens abraçem fins que m'acomio— augmenta en la mateixa proporció que la seva davallada.

No sé per on començar si vull endreçar-li una mica l'habitatge. Ella protesta i em diu que vinc a veure-la i no pas a treballar. Té molts anys i se n'ha passat massa al carrer en l'ofici més antic del món. Ara la seva imaginació li fa veure allò que ningú no veu, i sentir allò que ningú no sent. Però, per a ella, és tot tan real que no puc pas dir-li el contrari. Opto per donar-li la raó malgrat que allò que m'explica sigui per a mi la cosa més estranya del món. Escolto i callo sense intentar convèncer-la de res.

La soledat d'aquestes dones, quan arriben a una certa edat i a una incapacitat per fer el que han fet durant molt de temps, és molt gran. I per pal·liar-la cerquen qualsevol cosa.

Des de fa uns dies ha trobat una companyia que passa moltes hores del dia—i no sé pas si de la nit— amb ella. Un homenet amb un cert grau de deficiència mental i una bonhomia gran, que li arregla, a la seva manera, les coses, li compra, respon als seus capricis i riu per qualsevol cosa que ella fa o diu.

«El pobre està molt sol», em diu la meua amiga, i està molt content aquí. «No se separaria mai del meu costat.» I quan l'home m'acompanya a la porta és ell qui em diu: «Com que ella està tan sola, jo li faig companyia.» I somriu amb una senzillesa que m'encisa.

I és que al barri m'he acostumat a veure moltes coses boniques que la gent m'ensenya cada dia. És veritat que és un barri dels que en diem de «marginació», però també hi ha un munt de coses que no sé si passen

en altres barris on la soledat s'amaga, l'angoixa es dissimula i la bona educació o la cortesia impedeixen allò que sembla ficar-se en la vida de l'altre.

Més d'una vegada m'han sobtat actituds com aquesta. Mirat des de fora, potser costa d'entendre, però quan dues necessitats es troben sembla que cadascuna d'elles minva una mica. Des que aquest home ha trobat que la seva soledat es pot unir a una altra soledat i que totes dues es converteixen en una felicitat companyia, somriu tothora. I la meua amiga només em parla del seu amic que podria ser el seu fill però que l'ajuda a suportar la malaltia, la vellesa, la pobresa i, sobretot, la soledat.

Cap dels dos no va sobrat de diners. Tenen una paga petita i tampoc no són gaire diligents a estalviar. Quan cobren es gasten els diners a dojo sense pensar en els trenta dies del mes. Avui només tenien cinc euros perquè en començar el mes tots han anat a pagar els deutes que havien acumulat el mes passat. Anaven a comprar unes patates per fer no sé quin plat i repartir-s'ho. Els he afegit una mica de diners i l'home se n'ha anat més content que unes pasqües a comprar queviures. Abans m'explica que va a un menjador social, però que està una mica amoïnada perquè s'han barallat amb ell i no hi vol tornar. «No et preocupis—li diu la meua amiga— et pots quedar a dinar amb mi. Ens repartirem la truita que ens ha portat la Viqui.» I afegeix: «És que ens repartim tot el que tenim.»

Vaig esperar que el seu amic tornés de comprar i vaig veure l'alegria compartida per les quatre coses que havien pogut comprar per a tots dos.

En tornar de la meua visita, només feia que pensar en la grandesa de compartir, malgrat que siguin dues pobreses i dues soledats.

Zoom

Mn. Jaume Aymar

Per motius de seguretat el cos incorrupte de sant Oleguer, durant la guerra civil, fou traslladat a la cripta que hi ha al mig del cor de la catedral. La bomba que va caure sobre la Seu el 1938 va provocar un esvoranc considerable a la volta gòtica. L'aigua va anar caient i es va acumular al punt més baix de l'edifici. El 1939 quan es va reobrir la catedral, la mòmia del sant es va trobar molt deteriorada. El Dr. Garcia-Die, metge del Dr. Modrego, en va fer una primera restauració. Posteriorment l'escultor Rafael Barbero va fer-li una mascareta de cera amb una expressió plàcida. Curiosament, va prendre com a model un veí del seu barri de Badalona, compromès socialment.

Lluís Serra Llansana
(llserrall@gmail.com)

Signes d'avui

Utilitat d'un informe

«**M**entre hi hagi una persona que no disposi dels mitjans materials per viure en llibertat i dignitat, no podem estar tranquils», va afirmar Cristina Martínez, religiosa teresiana, que presideix la Unió de Religiosos de Catalunya (URC), al Palau de la Generalitat el vespre del 2 de març. Un auditori ple de gom a gom va assistir a la presentació de l'informe *Al servei de servir* sobre la tasca social de la vida consagrada i les societats de vida apostòlica, auspiciat de mutu acord per la Direcció general d'Afers Religiosos de la Generalitat i l'URC, i elaborat per Investigacions en Sociologia de la Religió (ISOR), que dirigeix el doctor Joan Estruch, catedràtic de la UAB. En ell s'exposa la tasca social que aquest col·lectiu, que aplega un total de 7.056 religioses i religiosos, realitza a Catalunya a favor de les persones amb més mancances.

Quina utilitat té un informe d'aquestes característiques, més aviat una base de dades que poden facilitar investigacions futures?

Primer, el reconeixement d'aquesta tasca social per part del Govern de la Generalitat. Aquesta tasca, avui poc reflectida als mitjans de comunicació, cal donar-la a conèixer, desfer tòpics erronis i fer un gest de justícia, segons va manifestar Montserrat Coll, directora general d'Afers Religiosos. O com va dir en la clausura de l'acte, Josep-Lluís Carod-Rovira: «Conèixer per reconèixer, conèixer per valorar, conèixer per estimar una tasca massa sovint silenciada.» Els mitjans de comunicació es poden preguntar els motius del seu silenci sobre aquesta tasca.

Segon, una radiografia de la vida religiosa en el seu vessant de dedicació als més necessitats i a les persones excloses. No n'hi ha prou amb els serveis assistencials, sinó que la tasca social dels religiosos, tal com va precisar Cristina Martínez, «es circumscriu a l'àmbit de la transformació i la promoció social». No es tracta només de resoldre necessitats sinó d'impulsar el respecte pels drets humans. L'URC podrà reflexionar sobre les dades per programar millor la seva acció, evitar duplicitats, fer-se present en llocs desatesos.

Tercer, una radiografia de la societat. Els 776 serveis impartits per les religioses i els religiosos, des de la gratuïtat i el voluntariat, deixant al marge per exemple altres presències a les escoles i serveis hospitalaris, apunten a les xacres i les ferides de la nostra societat. En la marginació, sempre hi ha sofriment i fragilitat. La immigració és l'àmbit que recull més serveis. Aquí són els polítics els que poden obtenir informació sobre els problemes reals, més enllà de la publicitat fictícia.

Quart, un resultat sorprenent, tal com va reconèixer el vicepresident de la Generalitat: «El resultat, probablement, ens ha sorprès a tots per la quantitat, per l'enorme volum que assoleix aquesta tasca a favor del benestar de la nostra ciutadania, dels homes i dones de Catalunya.» La sorpresa té dos motius: l'actuació discreta i el silenci informatiu. Estruch va afirmar amb contundència: «Dels canvis provocats en la vostra vida religiosa per aquest concili destaquen la discreció i la relativa invisibilitat que és la vostra modalitat de presència al món. El vostre testimoni és modèlic i la vostra presència exemplar en una societat que reclama la laïcitat i que se sentiria més còmoda si pogués esborrar-vos del mapa.»

Cinquè, l'expressió d'un cristianisme compromès i desacomplexat. Cristina Martínez es va preguntar: «Per què fem aquesta tasca social? Doncs perquè creiem en la persona i creiem en un Déu, el Déu de Jesús, encarnat en la nostra història, que vol la vida.» El cardenal Lluís Martínez Sistach va insistir en el mateix: «Qui estima Déu veritablement no pot no estimar els germans.» N'hi ha que intenten oposar la fe en Déu amb el compromís a favor de la humanitat. Es tracta d'una postura periclitada i pseudoprogressista. Carme Capdevila, consellera d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat, va destacar que es tracta d'una «lliçó fantàstica» que ofereixen els religiosos en un temps de crisi com l'actual.

CASA GAY

SERVEI DE LLOGUER
Des del 1860

C/ Puigcerdà, 100-102
08019 Barcelona

Tel. 933 080 104 - Fax 933 087 193

Lloguer de: cadires, taules, tarimes, passarel·les, tanques metàl·liques, parament de taula, estovalles, peanyes per a protocol, penja-robes...

Muntatge de: festes, concerts, reunions, exàmens, congressos, conferències, desfilades de modes, banquets i tota classe d'actes a petita o gran escala.

CASA GAY Vendes Hostaleria: c/ Roger de Llúria, 12-14 - 08010 Barcelona - Tel. 933 181 495
Servei de lloguer: c/ Puigcerdà, 100-102 - 08019 Barcelona - Tel. 933 080 104